SCHAKELS

UITGAVE VAN HET MINISTERIE VAN OVERZEESE RIJKSDELEN

1 September 1954 Nr.80-S 17

DE TRANSATLANTISCHE RIJKSDELEN EN OMGEVING

Het Guyana Symposion, dat in Juni j.l. werd gehouden, was de eerste bijeenkomst van deze aard en zal - naar de verwachting - door meerdere worden gevolgd. De betekenis van dit gesprek wordt in de eerste van deze "Schakels" gepubliceerde radiovoordracht uiteengezet.

Het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam, alwaar het Symposion werd gehouden, werd in een der conclusies van deze bijeenkomst aanbevolen als centrum voor vertaling en bruikbaar maken van documentatie, gegevens en resultaten van studies van de wetenschappelijke wereld in Frankrijk, Groot-Brittannië en Nederland ten behoeve van de sociale, economische en culturele ontwikkeling der drie Guyana's en werd dus in de organisatie dezer contacten een centrale plaats toegewezen.

Zij, die meer willen weten van de Latijns Amerikaanse buurlanden van de Transatlantische Rijksdelen zullen in dit nummer van "Schakels" een reeks interessante artikelen aantreffen.

Mr W.J. van Balen, schrijver van de bekende boeken "Zoeklicht op Zuid-Amerika", "Venezuela" en andere publicaties, richt in dit nummer zijn zoeklicht op Venezuela, Colombia en Brazilië, terwijl Dr H.Riemens, ten tijde van de 10e Interamerikaanse Conferentie van de Organisatie van Amerikaanse Staten te Caracas, Nederlands Gezant in Venezuela, een overzicht geeft van de vorm van samenwerling, welke tussen de Staten van het Westelijk Halfrond bestaat.

Drs A.Jonkers.

Chef van de Directie Suriname
en Nederlandse Antillen van het
Ministerie van Overzeese Rijksdelen.

HET GUYANA SYMPOSION TE AMSTERDAM. Drs A.Jonkers.

Op 15 Juni van het jaar 1954 werd in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam een symposion geopend, dat gewijd was aan een onderzoek naar de mogelijkheden van vruchtbare samenwerking van de wetenschappelijke wereld in Frankrijk, Engeland en Nederland, ten behoeve van de sociale, economische en culturele ontwikkeling der drie Guyana's.

De vraag kan worden gesteld is er een basis voor een dergelijke samenwerking en voorts, welk profijt mag hiervan worden verwacht en ten slotte waarom wordt dit symposion gehouden hier te lande en niet in Paramaribo, of Georgetown.

Een blik op de wereldkaart is voldoende om te zien, dat de geografische situering van de drie landen gelijk is. Het klimaat is warm en vochtig, en de physische gesteldheid en de vegetatie vertonen een grote overeenkomst. Het gehele gebied vormt een deel van het continent van Zuid-Amerika ten Noorden begrensd door de Atlantische Oceaan en in het Zuiden door een plateau, dat de waterscheiding vormt met het stroomgebied der Amazone.

Alle drie landen worden doorsneden door grote rivieren. Het grootste deel van de oppervlakte wordt doorbroken door heuvels en is bedekt met maagdelijk woud. Noordwaarts gaat het terrein over in de savannah gordel en vervolgens in een betrekkelijk brede kustvlakte van zware klei doorsneden door zandritsen.

De bevolking van Brits Guyana telt ongeveer 450.000, die van Suriname 200.000 en die van Cayenne 30.000 zielen. Het overgrote deel dezer populatie leeft in de kuststreek. In Cayenne is het overgrote deel der bevolking in de stad geconcentreerd. De verstedelijking der Surinaamse bevolking blijkt uit het zielental van Paramaribo van ± 80.000 zielen of ongeveer 40% van het totaal. Brits Guyana heeft relatief nog de dichtste landelijke bevolking vooral in de oostelijke kustvlakte tussen de Essequibo en de Corantijn, een streek die intensief in cultuur is gebracht. Het binnenland is nagenoeg zonder bevolking en zeer moeilijk doordringbaar.

Elk der Guyana's heeft een bloeitijd gekend als plantagekolonie. De Europese kolonisten legden zich toe op handelsgewassen als suiker, tabak, koffie en cacao. De economische eenheid was de plantage, de grondslag van het bedrijf slavenarbeid.

Engeland schafte de slavernij af in 1836, het heeft toen aanstonds een doelbewuste immigratiepolitiek van Hindoestanen toegepast en belangrijke nieuwe kapitalen in de ondernemingslandbouw belegd. Deze vorm van landbouw speelt in de economie van het land nog steeds een grote rol, hoewel van de honderden oorspronkelijk in bedrijf zijnde plantages er nu slechts enige dozijnen over zijn. Hiertoe behoren 17 suikerondernemingen met een beplant areaal van 24.425 ha.

Suriname volgde met de emancipatie eerst in 1863. De onzekerheid van het effect van de zeker komende emancipatie had

- intussen -

intussen geleid tot verdere verwaarlozing der plantages, met als gevolg een steeds grotere versnelling van de in het begin der 19e eeuw ingetreden teruggang van de plantage landbouw. Deze terugval werd na 1863 niet gekeerd. Integendeel, de opening van het Suezkanaal bracht de grondstoffengebieden van het verre Oosten dichter bij de Westerse markten; daar was bovendien geen arbeidstekort, dat door dure immigratie moest worden aangevuld. De op- en neergang blijkt uit de volgende cijfers.
In 1688 waren ± 200 plantages in bedrijf, in 1785 591. In 1868 waren hiervan 136 over, in 1950 slechts 24. De plantagelandbouw is dus voor de economie van het land van beperkte betekenis. De immigratie van Hindoestanen en Javanen heeft het vraagstuk der plantagelandbouw niet kunnen oplossen.

Ook Cayenne heeft oudtijds een veel belangrijker agrarische productie gehad als nu. Het produceerde cacao, koffie, maïs en vooral suiker. De veestapel telde 30.000 dieren.
De afschaffing van de slavernij in 1848 gepaard aan de ontdekking van goud in 1855 maakte hieraan een einde. De vroegere slaven trokken in grote getale naar de goudvelden in het binnenland en duizenden vonden daar de dood. De grondslag van de vroegere welvaart, de landbouw, werd verwaarloosd.
Ook hier heeft immigratie plaats gehad, niet van vrije arbeiders maar van gestraften, want Cayenne was in 1854 tot een strafkolonie gemaakt. De verwachting, dat dit een middel tot kolonisatie zou blijken, bleek ongegrond. Het tegendeel is waar, het land kreeg een slechte reputatie, hetgeen vrije kolonisatie uitsloot. De in cultuur zijnde oppervlakte in de kustvlakte bedraagt slechts 2300 ha.

In Brits Guyana en Suriname is de klein landbouw tot ontwikkeling gekomen, vooral door de Hindoestanen - en in Suriname ook door de Javanen - immigratie. In Brits Guyana waren in 1952 meer dan 21000 zelfstandige boeren, die 54000 ha rijst verbouwden en 13000 ha cocospalm.
In Suriname bedroeg het aantal klein landbouwers in 1945 46.500 en het bebouwd oppervlak 26.000 ha, waarvan 18000 ha rijst en 3000 ha cocospalm. Veeteelt is ook een belangrijke bestaansbron in Brits Guyana, de vlees- en melkproductie bedroeg in 1952 de helft van de waarde der rijstproductie.

Mijnbouw is in deze beide Guyana's van grote betekenis. Bauxiet vertegenwoordigt 24% van de totale export van Brits Guyana en 80% van die van Suriname. In Cayenne is de productie van bauxiet nog niet ter hand genomen. Een systematische bosexploitatie is voor deze landen uiteraard zeer belangrijk. Het Britse gebied telt 45 houtzagerijen. Suriname verscheidene zagerijen en een triplexfabriek. (De houtexport uit Brits-Nederlands- en Frans Guyana bedroeg $ 1800.000, f.4.267.000 en fl. 250.000.)

Na de 2e wereldoorlog zijn zowel voor Brits Guyana, Cayenne als Suriname plannen beraamd om de hulpbronnen van deze goeddeels lege landen te ontwikkelen en de bevolkingen op een hoger levenspeil te brengen. De plannen voor de Franse overzeese gebiedsdelen worden gefinancierd door de F.I.D.E.S.,

- waarvan -

waarvan de volledige naam is "Fonds d'Investissement pour le Developpement Economique et Social des Territoires d'Outre Mer". De politiek van de Fides wordt in het kader van het vierjarenplan bepaald door een Comité Directeur onder Voorzitterschap van de Minister van Economische Zaken. Dit Comité heeft bovendien een openbare credietorganisatie in het leven geroepen La Caisse Centrale de la France d'Outre Mer, die particuliere investaties in de overzeese gebiedsdelen aanmoedigt en steunt. Voor Cayenne voorziet het plan ten eerste in de minimum basisvoorzieningen in de openbare sfeer, waardoor onderbouw aangepast wordt aan de eisen van het plan, ten tweede wordt beoogt de inwoners een behoorlijke levensstandaard te verzekeren, voorts het opmaken van een inventaris van de natuurlijke hulpbronnen, het zoeken naar rationele exploitatie-methoden en het aanmoedigen van particulier kapitaal om de exploitatie ter hand te nemen. Tenslotte is een der doeleinden de bevordering van de immigratie uit de overbevolkte Frans Caraïbische eilanden ter voorziening in het arbeidstekort.

In Brits Guyana is na de oorlogsperiode een omvangrijk investeringsprogramma uitgevoerd. De resultaten waren bevredigend, het nationale inkomen steeg tussen midden 1948 en midden 1951 met 14%. In de vijf jaren tussen 1949 tot 1954 werd 33 millioen $ bestemd voor ontwikkeling, hiervan kwam 12 millioen uit binnenlandse bronnen; zg. "Colonial Development and Welfare" giften en leningen beliepen 8 millioen $, en andere buitenlandse leningen 15,5 millioen $. Het programma omvatte een aantal agrarische projecten, die de economische basis versterkten en het voorzag in verbeteringen op het gebied van opvoeding, volksgezondheid en andere sociale voorzieningen. Doch ook hier was men nog niet boven het stadium der ad hoc planning uitgekomen, een goed doorwerkt overall program ontbreekt nog dus ook een voor een ruim tijdvak uitgestippelde welvaartspolitiek.

In Suriname heeft het Welvaartsfonds, waarin Nederland f. 40 millioen stortte, goede projecten geëntameerd en de grondslag gelegd voor verdere ontwikkeling. Van bijzonder grote betekenis is, dat het de middelen heeft verschaft voor de opstelling van een 10 jarenplan, dat een economisch en sociologisch werkprogram beoogt. Na alles wat is gezegd ligt het voor de hand, dat het werk, dat in de drie landen gedaan moet worden op vele punten overeenkomst vertoont, dat bereikte resultaten en ondervonden mislukkingen in het ene gebied kostbare aanwijzingen kunnen inhouden voor het andere. Sommige onderzoekingen zullen wellicht beter gezamenlijk kunnen worden ondernomen en gefinancierd. Om een voorbeeld te noemen: In Nederland wordt een botanisch en technisch onderzoek ingesteld naar de Surinaamse houtsoorten, o.a. op hun hardheid en geschiktheid voor bereiding van papier en z.g. hardboard. Het zou een kostbare duplicatie kunnen zijn indien in Frankrijk b.v. dit onderzoek voor dezelfde houtsoorten zou worden ondernomen, zonder kennis te nemen van de resultaten van hier bij het onderzoek toegepaste methodiek.

Wanneer in Suriname door zorgvuldige selectie ziekte resistente plantvariëteiten worden gekweekt behoeven - indien

men over en weer open staat voor uitwisseling van gegevens - in de andere gebieden de reeksen proeven, die tot dit resultaat leidden, niet te worden herhaald. Een ander voorbeeld: het onderzoek naar het juiste bedrijfstype voor het boerenbedrijf in het ene gebied kan waardevol zijn voor het andere en zo is het ook met onderzoekingen naar de meeste gewenste vruchtwisseling voor het behoud van het productief vermogen van een bepaald type bodem. Mijnbouwkundig onderzoek hier kan kostbare aanwijzingen geven voor het onderzoek over de grens. Hetzelfde geldt voor de veeteelt, het onderzoek naar de meest geschikte grassen voor veevoeder, de visserij enz., enz.

Er is dus zeker een goede grondslag voor samenwerking. In de Guyana's zelf is dit allang onderkend. De contacten tussen de technische diensten zijn in 1948 gelegd en sindsdien zijn deze meer of minder regelmatig onderhouden. Naar ik meen zijn het vooral de mijnbouwkundige diensten die de betrekkingen nauw aanhalen.

Maar is het dan niet voldoende de groeiende contacten daarginds verder te ontwikkelen? Er is toch ook een Caraïbische Commissie, die onderwerpen van gezamenlijk belang bestudeert; waarom dan een symposion georganiseerd in Europa?

Het antwoord hierop is, dat door deze samenwerking overzee de behoefte aan een gedachtenwisseling en aan samenwerking van de instituten aan deze zijde van de Oceaan eerder groter dan minder groot wordt. Het is nu eenmaal zo, dat de Guyana's niet over de deskundigen, de laboratoria en de documentatie beschikken om aan het ontwikkelingswerk de nodige wetenschappelijke steun te geven.

Zeer vele tropendeskundigen in Engeland, Frankrijk en Nederland verrichten theoretisch en practisch werk, dat de Guyana's ten nutte komt. Ik noem slechts in Engeland het Imperial Institute, the Colonial Products Advisory Bureau, The Forest Products Research Institute, the Commonwealth Agricultural Bureau. In Frankrijk de Organisation Scientifique d'Outre Mer, het Institut Géografique National, het Centre Technique Forestier Tropical. De Nederlandse instellingen veronderstel ik bekend. En nu zou het naar mijn gevoelen een vreemde toestand zijn, indien de werkers hier te lande niet zouden kunnen volgen, hetgeen in Frankrijk en Engeland aan wetenschappelijk werk gebeurt en een vruchtbare gedachtenwisseling achterwege zou blijven.

Het Guyana symposion nu is een eerste begin om in deze leemte te voorzien. Het is vanzelfsprekend dat in een conferentie van drie dagen niet alle onderwerpen kunnen worden besproken, die daarvoor in aanmerking komen. Er is een wijze zelfbeperking in acht genomen door slechts twee onderwerpen aan te snijden, die overigens voor de economie van deze landen van primaire betekenis zijn, te weten: de landelijke ontwikkeling en enkele bosbouwkundige vraagstukken, waaronder het houtonderzoek. De deelnemers zijn mannen van op hun terrein rijpe ervaring en gedegen kennis.

De tijd ontbreekt om op de aanbevelingen, die uit het overleg resulteerden, in te gaan. Aan deze aanbevelingen zijn diepgaande discussies voorafgegaan, welke hun neerslag zullen vinden in een publicatie.

Een der aanbevelingen der agrarische sectie stelt voor een gezamenlijke studie in de Guyana's te maken van de technische en economische mogelijkheden van het boerenbedrijf van middelbare grootte, zowel in de kuststrook als in de hogere gebieden. Deze studie zal een nauwe samenwerking der plaatselijke proefstations vergen. Een andere conclusie legt nadruk op het belang van een regelmatige uitwisseling van inzichten, zoals op dit symposion is ingeluid. Voor dat doeleinde wordt aanbevolen gebruik te maken van de diensten van het Koninklijk Instituut voor de Tropen om te fungeren als een clearing house voor vertaling en bruikbaar maken van documentatie, gegevens en resultaten van studies, die de ontwikkelingsproblemen van de Guyana's raken.

Deze wenselijkheid geldt uiteraard niet alleen voor onderzoekingen opaagrarisch en bosbouwkundig gebied maar geldt gelijk voor andere terreinen van onderzoek. Het is dan ook de gedachte om in de toekomst periodiek in Londen, Parijs of Amsterdam bijeenkomsten te houden, waar dan de grondslag zal kunnen worden gelegd voor een samenwerking op andere gebied.

Zo kan het Amsterdamse symposion het begin worden van een geregelde uitwisseling tussen de wetenschappelijke werkers, die in Frankrijk, Engeland en Nederland hun kennis en gaven in dienst stellen van een vooruitgang der Guyana's.

"VENEZUELA, CURAÇAO'S BUURLAND". Mr W.J.van Balen.

Een goede buur is beter dan een verre vriend! Welnu, dat zij zo. Maar ingeval men nu eens zowel van een verre vriend als van een goede buurman naar behoren voorzien is, - hoe zal zulk een wijs gezegde dàn wel moeten luiden?

In dit bijzondere geval nu verkeert Curaçao. Met de gehele wereld is dit Nederlandse Rijksdeel warm bevriend, en deze hartelijke gevoelens berusten - merkwaardig genoeg - op vloeibare gronden ten eerste voorziet Curaçao, dapper bijgestaan door Aruba, vele landen ter wereld van benzine en stookolie en dergelijke aardoliederivaten, en dientengevolge heeft de naam van die beide eilanden bijvoorbeeld een bijzonder vertrouwde klank in Rio de Janeiro en Buenos Aires en in andere brandpunten van Zuid Amerika. Ten tweede kent iedere geciviliseerde bewoner van onze planeet de likeur, die Curaçao heet; en ook al wordt deze niet in hoofdzaak op het eiland zelf vervaardigd, - in elk geval zijn het toch de aromatische schillen van de Curaçao-appeltjes geweest, die via Amsterdam en Bordeaux aan die versnapering zulk een wereldreputatie hebben verleend.

Dus over Verre Vrienden heeft Curaçao stellig geen klagen. Evenmin trouwens als over zijn goede buurman VENEZUELA. De wederzijdse gevoelens laten aan vriendschap niets te wensen over. Menige feestelijke bijeenkomst heb ik in de grote steden van Venezuela meegemaakt waar Curaçaoenaars en Arubanen mee aanzaten, en waar zij met warmte werden toegesproken, ongeveer op een wijze, zoals wij in Nederland bij soortgelijke gelegenheden aan onze "broeders uit Vlaanderen" of aan onze "neven uit Zuid Afrika" een hartelijk woord zouden wijden. Zeker, dan krijgen in Venezolaanse kringen altijd "nuestros hermanos de Curazao y de Aruba" een afzonderlijke vermelding onder de eregasten

Geen wonder! Men bezoekt elkaar gaarne over en weer, al sinds mensenheugenis. Alleen wordt deze onderlinge omgang met den dag eenvoudiger, vlugger en goedkoper. Vroeger, dat wil zeggen vóór de jongste wereldoorlog, placht men een van de toen nog talrijker passagiersschepen van de K.N.S.M. te nemen om even over te wippen. Een snel en heel aardig ingericht mailbootje voor toen kittig op en neer tussen Curaçao en La Guaira of tussen Aruba en Maracaibo; en ter ere van de goede Venezolaanse buurman was dit schip genoemd EL LIBERTADOR, dat is De Bevrijder, de eretitel, die eertijds door de Nationale Vergadering van Venezuela verleend is aan Simón Bolívar, de grote leider in de worsteling van Zuid Amerika om de onafhankelijkheid. In dit verband mag ook wel even vermeld worden, dat als aanvoerder van diens zeemacht de Curaçaoenaar Brion diende.

Op de dagen van levendige onderlinge scheepsreisjes is de vlotte ontwikkeling van de luchtvaart gevolgd. Natuurlijk heeft vooral de K.L.M. daarin een belangrijk aandeel voor haar rekening genomen. Want sinds de SNIP met Kerstmis 1936 voor het eerst de mid-Atlantische oversteek had volbracht, is er

- met -

met Curaçao als middelpunt in snel tempo een uitgebreid Caraïbisch luchtnet opgezet, waarvan de lijnen tussen Curaçao-Aruba enerzijds en diverse Venezolaanse luchthavens anderzijds een zeer belangrijke taak te vervullen hebben. Niet alleen voor het algemene buurtverkeer namelijk zijn sommige van die lijnen bedoeld, maar bovendien, en soms in de eerste plaats, voor de zakelijke relaties tussen verschillende brandpunten van het grote aardoliebedrijf, waaraan - zoals bekend genoeg mag heten - zowel de Nederlandse Antillen als ook Venezuela zelf hun tegenwoordige welvaart te danken hebben. Om deze redenen wordt dan ook, behalve de nationale hoofdstad Caracas en het belangrijke productiecentrum Maracaibo, bovendien de provincieplaats Barcelona door de K.L.M.-vliegtuigen bediend, en wel inzonderheid omderwille van de nieuwe grote petroleumstad Puerto la Cruz, die aldaar op de kust in slechts enkele jaren uit de grond gestampt is, met het doel om de ruwe grondstof te verwerken en te verschepen, die afkomstig is uit het Oostelijke gedeelte van Venezuela.

Zulke wonderen ziet men in Venezuela wel vaker als bij toverslag uit het Niets verrijzen. Toen de vondsten van aardolie rondom het Meer van Maracaibo dusdanig overvloedig werden, dat de bestaande fabrieksinstallaties op Curaçao en Aruba deze steeds groeiende stromen van grondstof niet meer aankonden en toen de Venezolaanse Overheid de wens te kennen gaf, dat dan een gedeelte der productie binnen het eigen land zou worden geraffineerd, toen heeft de Koninklijke/Shell groep besloten om voor dat doel een geheel nieuw etablissement te bouwen langs diep water, en daarheen de ruwe aardolie aan te voeren door middel van een pijpleiding, die deels over de grond deels onder het water van het zeegat zou lopen. Om dit grootse complex te kunnen opbouwen heeft men moeten beginnen met het scheppen van een landingsplaats, waar de allernodigste bouwmaterialen konden worden gelost, en aldus is er in snel tempo in een omgeving van nagenoeg volkomen leegte een omvangrijk samenstel ontstaan van havens, fabrieksinstallaties, kantoorgebouwen, woonhuizen, scholen, clubs, sportinrichtingen enz. Dit alles op een bodem die deels bestaat uit koraalrif of ander hard gesteente, deels uit zand zo rul als in een woestijn. Inderdaad doet het landschap rondom deze petroleumstad Cardón levendig denken aan de dorre binnenlanden van Aruba en Curaçao, die men aldaar de "knoekoe" noemt, en in Venezuela "el conuco".

Het voorbeeld van de Koninklijke/Shell is op korte afstand van Cardón nagevolgd door de CREOLE - dat is de Esso of Standard Oil van de New Jerseygroep - en door de Mene Grande Oil Company, zodat deze drie grootste aardolie-exploitanten des lands daar nu broederlijk naast elkaar een druk bedrijf uitoefenen op dat tot voor kort nauwelijks bewoonde schiereiland Paraguaná.

Reeds werd zoëven vermeld, dat aanvankelijk de ruwe grondstof werd overgebracht naar Curaçao en Aruba. Dit arrangement was een gevolg van de omstandigheid dat het Meer van Maracaibo, aan welks oevers de aardolie het eerst was aangeboord, alleen maar door tankschepen van beperkte diepgang

bevaren kon worden, omdat de uitgang naar zee te nauw en te bochtig was, maar vooral te ondiep. Er is toen besloten om de ruwe grondstof dan eerst met kleine tankers naar Curaçao en Aruba te vervoeren, van waar dan later grote tankschepen langs diep water het eindproduct zouden komen halen. Uit deze aanvankelijke gebreken van de Venezolaanse vaargeul is dus rechtstreeks de welvaart van Curaçao en Aruba voortgevloeid.

Men is op het ogenblik druk bezig, deze uitgang van het Meer van Maracaibo uit te baggeren en recht te trekken, zodat over enige tijd schepen van onbeperkte diepgang rechtstreeks uit zee tot zelfs achterin deze uitgestrekte zoetwaterplas kunnen opvaren. Dan zullen daar op die verste oever ook nieuwe havens worden aangelegd, die daarna zonder overladen hun producten zullen kunnen verschepen naar overzee. Te verwachten is dat een deel van de in- en uitvoer dan aan de haven van Maracaibo voorbij zal gaan, maar dat misschien wèl Curaçao en wie weet ook Aruba een gedeelte van die handel tot zich zullen kunnen trekken. De inkomende lading zal, evenals in alle Venezolaanse havens, voornamelijk bestaan uit levensbehoeften en machinerieën; de uitgaande - afgezien van eventuele aardolieproducten - in hoofdzaak uit koffie van de Andeshellingen in Venezuela en in de aangrenzende delen van het buurland Colombia. Reeds bij voorbaat heeft men die aanstaande haven aan de achterkant van het Meer en aan de voet van de Cordillera de los Andes betiteld als Puerto Andino, - alleen staat nog niet vast wáár deze zal moeten komen.

Niet enkel aardolie, scheepvaartlijnen en luchtdiensten vormen een band tussen Venezuela en de Nederlandse Antillen. De nauwe samenhang tussen die eilanden en de overwal blijkt ook uit de aanwezigheid op beider grondgebied van verscheidene instellingen, die ter weerszijde belangrijke bedrijven uitoefenen. Zo zullen wij alom de Hollandsche Bank-Unie ontmoeten, die kantoren onderhoudt op Curaçao en op Aruba, maar evengoed in Caracas en in Maracaibo. Zelfs staan deze kantoren alle tezamen onder één regionale leiding, met zetel in de Venezolaanse hoofdstad. Wie daar te lande zaken wil doen, kan dus eerst bij deze welingelichte bankinstelling aankloppen om advies.

Voorts zullen we overal aantreffen de Curaçaose Handel Maatschappij, zich ook noemende Curaçao Trading Company. Deze energieke Amsterdamse koopmansonderneming onderhoudt o.a. in de beste woonbuurt van Maracaibo een zeer modern warenhuis, dat aldaar de Tienda Curazao heet, dat wil zeggen de Curaçaose Winkel.

Dat Philips op ieder punt van belang aanwezig is, zal niemand verwonderen, die de expansie van dat wereldconcern kent. Maar evengoed heeft Heineken's Bierbrouwerij belangen zowel op Curaçao als in Venezuela. Ook de Kon. Ned. Maatschappij voor Havenwerken uit Amsterdam is te Willemstad en te Caracas gevestigd, en is daar overal bij omvangrijke waterbouwkundige werken betrokken. En zo komen er steeds meer van die die gevallen voor, waarin een Nederlandse of Curaçaose onderneming zich in Venezuela van een steunpunt voorziet, om

zich langs deze weg een plaatsje te verzekeren op die alleszins interessante markt.

Want het is immers volstrekt geen geheim dat Venezuela in korte tijd van een niet erg welvarend land tot een zeer welgesteld gemenebest is uitgegroeid. Dank zij natuurlijk in de eerste plaats de inkomsten uit de aardolie, indirect zowel als rechtstreeks. Vervolgens uit het ijzererts, waarvan Venezuela langs de benedenloop van de Orinoco verbazingwekkend rijke beddingen bezit, die door krachtige Amerikaanse ondernemingen worden afgegraven. Tenslotte hebben ook de Venezolanen zelf met veel energie en talent de ontwikkeling hunner binnenlandse bedrijven ter hand genomen, zodat overal een opgewekt economisch leven te aanschouwen valt.

Onder dergelijke gunstige omstandigheden beschikt men er algemeen over ruime geldmiddelen. Ook de Overheid ziet zich de benodigde inkomsten ruimschoots toevloeien, zodat we hier het waarlijk in Zuid Amerika, ja over de gehele wereld zeldzame voorbeeld te zien krijgen van een republiek, die nu eens geen staatsschuld heeft en die ook de belastingschroef niet behoeft aan te draaien. Ook de particulieren verkeren merendeels in een soortgelijke benijdenswaardige positie; alleen is het voor hen wel eens bezwaarlijk, dat de levenskosten er tot een soms verbazingwekkende hoogte gestegen zijn. Diezelfde duurte maakt het intussen voor de handel en voor de producenten aantrekkelijk om hier een afzetgebied te zoeken, waar goede prijzen bedongen kunnen worden. En wanneer daarbij, zoals gewoonlijk wel het geval is, behoefte wordt gevoeld aan plaatselijke ervaring en relaties, dan pleegt men wel eens een gemengde buitenlands - dus laat ons zeggen Nederlands - Venezolaanse combinatie te vormen, een figuur, die mogelijk maakt om van beide zijden de specifieke kennis en ondervinding met succes toe te passen. Dat hierbij ook menigmaal een beroep gedaan wordt op de bijzondere kundigheden der Curaçaose zakenlieden spreekt wel vanzelf.

Zo is deze vooruitstrevende Venezolaanse republiek van vijfeneenhalf millioen inwoners zowel voor Curaçao en Aruba als voor Nederland een zakenrelatie van betekenis, doch bovendien een buurman en een vriend van waarde, zodat er alle reden is voor wederzijdse belangstelling in elkaars daden en noden.

Van Venezolaanse kant is o.a. aan deze gevoelens uiting gegeven, doordat men een Nederlands deskundige in dit voorjaar heeft uitgenodigd om daar te lande voor de Universiteiten en diverse genootschappen een reeks van voordrachten te komen houden over Nederlandse economische onderwerpen, natuurlijk in de landstaal. Een groep van Nederlandse ondernemingen, tot wier werkkring het behoort, de ontplooiing der zakenrelaties tussen Nederland en Venezuela te bevorderen, heeft bij die gelegenheid tevens opdracht gegeven Venezuela nog eens opnieuw en grondig te bekijken, met de bedoeling om er in het Nederlands een boek over te schrijven. Dit boek nu zal op onbekrompen wijze van afbeeldingen en kaartenmateriaal worden voorzien. De eerste druk zal niet in de handel komen,

- doch -

doch eigendom zijn van de genoemde "sponsors"; dat zijn in dit geval de Hollandsche Bank-Unie, de Kon.Ned.Stoomboot Maatschappij en de K.L.M. Volgende drukken zullen te zijner tijd algemeen verkrijgbaar worden gesteld.

Op deze beide manieren, dank zij vooral het initiatief van belangrijke economische instellingen ter weerszijde van de Oceaan, is het een vreugde te mogen dienen als vertolker van zakelijke belangstelling, van culturele waardering en van vriendschappelijke gevoelens.

De ongeëvenaarde voorspoed van Venezuela komt o.a. tot uiting in een aantal openbare daden van indrukwekkende omvang. Zo is men, dank zij wetenschappelijke onderzoekingen en een welgeorganiseerd optreden, er in geslaagd, de malaria geheel uit te roeien, die in een vorig tijdperk hele provincies dusdanig onbewoonbaar had gemaakt, dat de plantages van koffie en cacao er verlaten moesten worden. Op het ogenblikkmag Venezuela weer een gezond land heten, waar het geriefelijk en plezierig reizen is, zowel in de warme kuststrook als in de koele bergen, ja zelfs tot in de tot voor kort nog haast niet toegankelijke Llanos; dat zijn de uitgestrekte grasvlakten, die zich achter de hoge bergketenen voortzetten tot over de Orinoco heen.

Goede wegen leiden tegenwoordig naar alle hoeken des lands, de meeste reeds geasfalteerd. Natuurlijk is dit wegennet het dichtst in de centrale valleien tussen de kustgebergten in, waar de belangrijkste steden liggen, en waar ook landbouw, veeteelt en industrie het meest intensief beoefend worden. Prachtige berglandschappen verrukken daar het oog. Nergens ter wereld heb ik zó vele felkleurige boombloesems gezien als langs de Venezolaanse autowegen, afgewisseld door velden met suikerriet en aanplant van koffie en cacao.

Een zeer bijzondere autoweg is zo juist voltooid, namelijk van de hoofdstad Caracas naar de zeehaven La Guaira en naar het daarbij gelegen vliegveld Maiquetía. Deze "autopista" die regelrecht van de kust tot over de 1000 meter stijgt, heeft het vroegere bochtige traject van 42 kilometer bekort tot 14, dus tot een derde van de afstand, en dan bovendien haast volkomen recht. Door tunnels en over viaducten heen doet men daar nu op zijn gemak nog geen kwartier over, tegen vroeger anderhalf uur vol zorg en gevaar. Ook de hoofdstad zelf is men geheel aan het overhoop halen om de vroegere smalle en onaanzienlijke straatjes van het centrum te vervangen door brede boulevards en wijde pleinen, waar dan geen lage huisjes van overkalkte leem meer langs gebouwd worden, maar betonnen wolkenkrabbers van forse architectuur.

Aldus is Venezuela bezig, zich in alle opzichten te vernieuwen. Venezuela, verre vriend van Nederland, goede buur van Curaçao.

C O L O M B I A, BUURLAND VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Mr W.J. van Balen.

De republiek COLOMBIA ligt op nogal korte afstand van Curaçao en op nog kortere van Aruba. Die aanduiding "nogal kort" mag men aldus verstaan, dat het per boot naar de naastbije Colombiaanse haven niet verder dan een nacht varen is; het vliegtuig doet daar een kleine twee uur over. Van Aruba tot waar op het schiereiland Goajira bewesten Venezuela het grondgebied van Colombia begint, is het in vogelvlucht zó dichtbij, dat men elkaar bijna met het blote oog zou kunnen zien. Het is dan ook niet te verwonderen, dat er in alle tijden een onderling handelsverkeer bestaan heeft - zij het ook op bescheiden voet - tussen de haven van Oranjestad op Aruba en het Colombiaanse stadje Rio Hacha, dat het meest Oostelijke is van die republiek.

Voorts komt er uit de Colombiaanse olievelden ruwe aardolie naar Aruba en Curaçao om aldaar in de grote raffinaderijen van de ESSO en van de SHELL te worden herleid tot benzine en andere eindproducten.

Van Nederlandse zijde worden de voornaamste havens van Colombia aangelopen door de K.N.S.M., terwijl de K.L.M. viermaal per week een geregelde dienst onderhoudt tussen Curaçao en Barranquilla, de voornaamste in- en uitvalspoort van de republiek. Het spreekt vanzelf dat ook verscheidene Nederlandse handelshuizen en industrieën zich voor dat land interesseren, zowel wat de invoer als wat de uitvoer betreft. En zo is Nederland met zijn Antilliaanse Rijksdelen daar te lande dan oók een algemeen bekend begrip, waar de Colombianen veel meer vertrouwd mee zijn dan wij Nederlanders met de klank Colombia.

De naam van deze republiek is natuurlijk afgeleid van de grote ontdekkingsreiziger, dien wij met een Latijnse vorm Columbus noemen, maar die in het Spaans bekend staat als Cristóbal Colón. (Denkt U vooral aan de juiste klemtóón!) Laten wij dit land dan ook eveneens in het Nederlands COLOMBIA noemen, en niet bv. Columbië, wat bovendien een beetje zou rieken naar Kolumbien. De vorm Columbia kunnen we dan reserveren voor het bondsdistrict waar de Noordamerikaanse hoofdstad Washington in ligt, en voorts voor de Westelijkste provincie van Canada, die British Columbia heet, naar de Columbia Rivier. En zo heeft men Columbus waarlijk niet vergeten...
Bij de ontdekking werd het tegenwoordige Colombia echter aanvankelijk betiteld als La Nueva Granada. Er woonden toen langs de kust slechts wilden van geringe civilisatie, maar boven in de bergen werd een inheemse samenleving aangetroffen van reeds tamelijk gevorderde beschaving. Dat was het Rijk der Chibchas, waar - jammer genoeg - zo goed als geen sporen van zijn overgebleven, zodat men tegenwoordig Chibcha-antiquiteiten zelf moet maken. De zeer belangwekkende dodensteden en andere prae-Colombiaanse overblijfselen elders in

- Colombia -

Colombia zijn vermoedelijk afkomstig van oudere, doch ons geheel onbekende volkeren.

De hoofdstad der Chibchas heette bij de komst der Spanjaarden reeds Bocatá, wat zo iets betekend moet hebben als Na Gedane Arbeid is het Zoet Rusten. De veroveraars hebben daar toen van gemaakt Santa Fé de Bogotá, en daarvan is enkel de naam Bogotá in het spraakgebruik overgebleven.
Ook heeft dit gewest lange tijd bekend gestaan als Cundinamarca, en aldus heet nog heden het departement waar de hoofdstad in ligt.

Tijdens de opstand tegen het Spaanse gezag en de langdurige worsteling om de onafhankelijkheid hebben al deze gewesten op de Noordkust van Zuid Amerika zich geschaard onder het opperbevel van de grote Bevrijder, Simón Bolívar, die geboren was te Caracas in Venezuela en overleden is te Santa Marta, in het tegenwoordige Colombia. Toen ter tijde werd gemeend, dat deze beide landen tesamen één krachtige staat moesten kunnen vormen, die voorlopig GRAN COLOMBIA kwam te heten; daarbij sloot zich toen eveneens het gebied van Quito aan, dus wat tegenwoordig Ecuador heet, de republiek van de Evenaar. Maar toen eerst de Venezolanen uit deze Groot-Colombiaanse Unie traden, en vervolgens ook de Ecuadorianen, toen bleef er van deze weidse formatie alleen maar over het gedeelte, dat zich sindsdien kortweg COLOMBIA noemt. Zelfs heeft zich later daaruit nog afgescheiden het gebied op de Landengte van Panamá. Dit geschiedde op een keer toen de Verenigde Staten vergeefs met de Colombiaanse Regering onderhandelden over de voorwaarden voor het graven van een Panama-kanaal. Het gewest, waar dit kanaal doorheen geprojecteerd was, heeft zich toen geconstitueerd tot een zelfstandig republiekje Panamá, waarmee de machtige broer uit het Noorden het vervolgens gemakkelijk eens kon worden.

In de jongste tijden valt er tussen deze vier aangrenzende en verwante republieken af en toe een streven gade te slaan om zich alsnog in nauwer verband aaneen te sluiten, en dus zoiets te gaan vormen als een Zuidamerikaanse Benelux. Een eerste poging daartoe, n.l. om gezamenlijk een handelsvloot op zee te brengen, die Flota Mercante Grancolombiana zou heten, heeft echter reeds na korte tijd schipbreuk geleden op de klip, die nationalisme heet.

Al heeft Colombia de Landengte verloren, de romp des lands zit nog steeds schrijlings te paard op het Zuidamerikaanse continent, met een kust aan beide oceanen. Geen enkele andere republiek van Zuid Amerika verkeert in deze gunstige omstandigheid.

Intussen valt het te begrijpen, dat de voornaamste havens zich ontwikkeld hebben aan de Atlantische zijde, dus aan de kant van de Caribische Zee, waar immers de relaties met Europa en ook met de V.S. en de Antillen het meest tot hun recht komen. De Westkust, dus langs de Stille Zuidzee, komt in hoofdzaak in aanmerking voor de aanraking met Ecuador, Perú en Chili het Zuiden in, en met Centraal Amerika

en de North Pacific in omgekeerde richting. Voorts moet de Colombiaanse Pacifichaven van Buenaventura af en toe het binnenland uit de nood helpen wanneer de Magdalenarivier wegens te geringe waterstand ophoudt, bevaarbaar te zijn. Onder zulke omstandigheden wordt de in- en uitvoer van de centrale valleien des Lands nog omslachtiger dan anders over de hoge bergketenen heengesleept, per trein of per vrachtauto, wat uiteraard een duurder transport is dan te water. Bovendien moet die goederenstroom dan door het Panama Kanaal passeren wat eveneens extra kosten meebrengt.

Uit deze kleine bijzonderheden blijkt al hoezeer het economische leven van Colombia afhankelijk is van de vervoersmogelijkheden. Dit is het gevolg van de zeer bijzondere structuur des bodems, die een opeenvolging vertoont van hoge en steile bergketenen met diepe en kronkelige valleien.
Een reliefkaart van Colombia zou er ongeveer uitzien als een tot een prop verfrommelde krant. Voor spoorwegen is dit dan ook een heel ondankbaar terrein: de weinige en korte lijntjes dienen enkel ter aanvulling van de rivierroute, doch van doorgaand railverkeer over grote afstand kan hier nauwelijks sprake zijn. Veel beter tegen deze onophoudelijke klimpartijen en slingerende afdalingen bestand toont zich het wegvervoer.

Een snel in uitgebreidheid en kwaliteit toenemend wegennet verbindt al vele plaatsen onderling, alsmede met de voornaamste zeehavens en met de nationale hoofdstad. Reeds leidt een heel behoorlijke autoweg van Bogotá naar de Venezolaanse grens, alwaar aansluiting aanwezig is op het voorspoedig groeiende wegennet van die goede buurstaat. Een andere wegverbinding, al zij het nog in de grondvorm, bestaat er Zuidwaarts met Ecuador, terwijl eveneens de Carretera Panamericana of Pan-American Highway eerlang van het Panama-kanaal tot in het hart van Colombia zal doordringen.

Geen wegverbinding daarentegen bestaat er naar de binnenlandse buren: Brazilië en Perú, want alle drie grenzen zijn slechts met hun ruigste achterkanten aan elkaar, en het weinige verkeer dat zich in die nauwelijks bewoonde wildernissen afspeelt, heeft voorlopig voldoende aan een bootje op een der vele bovenrivieren van het Amazone-stelsel.

Tenslotte heeft in een land van zulk een moeilijk begaanbare bodemstructuur als Colombia de luchtvaart een ware omwenteling in het verkeer teweeggebracht. Niet alleen mensen en post reizen hier per vliegtuig, maar ook de goederen, in veel groter omvang dan elders; ja zelfs runderen en paarden worden niet zelden door de lucht vervoerd. Aldus kon menige reis van meer dan een week teruggebracht worden tot slechts enkele uren.

Natuurlijk vertoont een land met zoveel hoog en laag als Colombia tal van verschillen in klimaat en dus ook in plantengroei en bodemproducten.

In de hoogste liggingen van de drie Andesketenen, die tot omtrent 5000 meter oplopen, is het uiteraard koud en guur. In deze zogenaamde "páramos" groeit dan ook niets bruikbaars. Men moet al een flink eind in de valleien afdalen om de berg-

- flanken -

flanken begroeid te vinden met koffie, een van 's lands beste voortbrengselen. De Colombiaanse koffie geldt in handelskringen als "zacht", en daarom als wat fijner dan de Brazielkoffie, hoewel sommigen juist een "hardere" soort zullen prefereren. Vergeleken met de rond 15 millioen balen koffie (à 60 kilo), die Brazilië jaarlijks op de markt brengt, bekleedt Colombia met ruim 5 millioen balen de tweede plaats onder 's werelds koffieproducenten.

Nog wat lager op de plateaux en in de dalen groeit katoen van goede soort, die merendeels door de binnenlandse industrie wordt opgenomen. Ook suikerriet dient voornamelijk voor binnenlands gebruik. De cacaoteelt is in opkomst. Een goede toekomst voorspel ik aan de Colombiaanse tabak, waarvan hier en daar opmerkelijk fijne soorten worden geteeld, die in tegenstelling tot de meeste Amerikaanse gewassen nu eens niet donker en zwaar zijn, doch licht van kleur en smaak. Tenslotte vinden op de meestal vochtige en daarom grasrijke bodem der valleien vele runderen een goede weidegrond, zodat Colombia op den duur wel een belangrijke plaats zal gaan innemen in de voortbrenging van vlees en huiden. In moerassige zones van de kuststreek worden op grote schaal bananen geteeld. Wat hier in Nederland als "West-Indische" bananen binnenkomt, is merendeels het product van Santa Marta, in Colombia, de plaats, waar het als museum ingerichte sterfhuis van Simón Bolívar, El Libertador, vele bezoekers trekt.

Reeds zagen wij dat de goederenstroom in beide richtingen een begrijpelijke voorkeur aan den dag legt voor de waterweg. Daarom bevindt het grote emporium van 's lands in- en uitvoer zich aan de monding van de Magdalena-rivier, die verreweg de grootste des lands is. De belangrijkste zijrivier daarvan, de Rio Cauca, bedient eveneens een zeer belangrijk gebied. Met het oog op de vaak zeer schrale waterstand hebben de Colombiaanse schepen een heel geringe diepgang; de meeste zijn zelfs hekwielers, d.w.z. dat zij aan hun achtersteven aangedreven worden door een niet zeer diep in het water afdalend scheprad.

De reeds vermelde grote havenstad aan de monding van de Magdalena heet Barranquilla. Het is een drukke en snelgroeiende plaats, maar van weinig aantrekkelijkheid, behalve dan een modern hotel, dat rondom een heel vrolijk zwembad met sierlijk wuivende klapperpalmen gebouwd is.

Zeer belangwekkend als cultuurhistorisch document is daarentegen de tweede havenstad van Colombia, het oude en eerwaardige Cartagena, aan een kleinere tak van de Magdalenadelta. Hier werden voorheen het goud en het zilver uit Perú opgeslagen tot er een sterke vloot uit Spanje zou komen om die waardevolle lading veilig naar het moederland te convoyeren. Buiten deze haven loerden dan ook gewoonlijk Engelse en Nederlandse kapers op een kansje om daar een deel van buit te maken. Zo heeft Sir Francis Drake op een keer Cartagena weten te plunderen, en ook Cornelis Jol uit Scheveningen heeft in die wateren met zijn houten been de Spanjaarden jarenlang onder de schrik gehouden. Maar latere aanslagen zijn altijd afgestuit

- op -

op de sterke vestingwerken en op de standvastigheid der verdedigers. Behalve zware stadsmuren en poorten heeft Cartagena uit dat veelbewogen verleden tal van fraaie kerkelijke bouwwerken over gehouden.

De hoofdstad Bogotá ligt op bijna 3000 meter hoogte tegen een der flanken van een Cordillera aangevlijd, met een klimaat, dat eerder fris dan warm te noemen is, ja soms wel eens wat kil en guur. Het is een stad zowat zo groot als Den Haag, heel plaisant aangelegd met veel fraaie parken en met openbare gebouwen, die van deftige zwier getuigen. In de laatste jaren neemt uiteraard het hypermoderne in de bouwwijze de overhand.

Behalve deze vrij algemeen ter wereld bekende steden telt Colombia er echter nog zeer vele, wier naam buiten 's lands grondgebied nauwelijks vernomen pleegt te worden, maar die niettemin hun inwoners reeds bij honderdduizenden tellen. Trouwens, hoe zou Colombia anders aan zulk een hoog bevolkingscijfer komen? Men rekent dat de gehele republiek reeds meer dan 12 millioen inwoners telt, en daarvan is een aanzienlijk gedeelte woonachtig in de grote provincieplaatsen.

Wie heeft er bij ons wel eens gehoord van steden als Medellín of van Calí? En toch zijn dit belangrijke centra van industrie, voornamelijk van textiel, met om en nabij de 250.000 inwoners, evenals de reeds genoemde havenstad Barranquilla. Nog talrijker zijn de steden met omtrent 100.000 inwoners, zoals het koffiecentrum Manizales en het fraai tussen de bergen gelegen Ibagué, of het warme Cúcuta, dat zijn koffie verscheept via het Meer van Maracaibo, of het nette Bucaramanga, middelpunt van de tabakscultures in het departement Santander.

Dit alles tesamen maakt Colombia een van de meest door de natuur gezegende en thans door mensenhand snel tot voorspoed gebrachte republieken in Zuid Amerika. Een buurman die Nederland en de Nederlandse Antillen gaarne onder hun beste vrienden tellen.

"BRAZILIE, SURINAME'S ZUIDERBUUR". Mr W.J.van Balen.

Van ons Rijksdeel Suriname weet tegenwoordig al iedere schooljongen te vertellen, dat het wel vier of vijfmaal zo groot is als Nederland, en zo iets geldt dan natuurlijk als verbazingwekkend uitgestrekt. Maar wat moeten we dan wel vinden van BRAZILIE, dat omtrent de helft van heel het Zuid-Amerikaanse vasteland beslaat, en dat geheel op zichzelf ongeveer de ruimte inneemt van het volledige werelddeel Europa, zelfs met Rusland er bij. Dat wil dan zeggen zo iets als 240 maal Nederland, en dus altijd nog ruwweg 50 of 60 maal zo groot als Suriname.

Van dit onmetelijke grondgebied verkeert intussen een zeer uitgestrekt achterland in vrijwel dezelfde situatie als de binnenlanden van ons Suriname. Dat wil zeggen: het ligt nog in nagenoeg volkomen afzondering te wachten of er eens op een keer in de menselijke samenleving vraag zal ontstaan naar zulke afgelegen en moeilijk bereikbare terreinen, waar tot dusver iedere voortbrenging belemmerd placht te worden door de zeer aanzienlijke afstanden. Als voornaamste bezwaar geldt hier dus de voorlopig nog onoverkomenlijke duurte van transport. Ten eerste voor de aanvoer van de kapitaalsgoederen, waarmee de openlegging zou moeten geschieden, en ten tweede voor de afvoer der te verwachten bodemproducten.

Evenals in Suriname en in de overige Guyanas valt dus ook bij de grote Braziliaanse buurman de figuur gade te slaan van een betrekkelijk smalle bewoonde zone, die van de zeekust uit gekoloniseerd is, en waarvan de dichtheid der bewoning ijler wordt naarmate deze zich van de zeestrook verwijdert. Heel duidelijk zichtbaar is dit aldus gesteld in het geheel tropische gedeelte van Brazilië, dus globaal gesproken benoorden de rijkshoofdstad Rio de Janeiro, tot aan de Guyanas toe. En zeer in het bijzonder moet deze structurele gelijkenis in het oog springen voorzover het Braziliaanse gedeelte der Guyanas betreft; dat is dus het gebied van de Amazone-delta tot de Oyapock-rivier, die de grens vormt tussen Brazilië en La Guyane française of Cayenne. Dit Braziliaanse Guyana heet tegenwoordig Amapá, en het is uit de staat Pará losgemaakt om een rechtstreeks door de federale regering bestuurd Territorio te worden.

In alle Guyanas plachten in vroeger eeuwen Nederlandse schippers, kapers, kooplieden en planters hun geluk te beproeven. Zo hebben met name de Zeeuwen het ook wel langs de thans tot Brazilië behorende kust op de vruchtbare kleigrond aan de vele riviermondingen geprobeerd met het telen van tabak en suiker; maar zulke meestal zwakke nederzettingen werden gewoonlijk op een keer door de inboorlingen of door zeerovers overweldigd.

Ook het Nederlandse dochterland, dat zich sinds de verovering van Recife in 1630 gaandeweg langs de Noordkust van Brazilië had uitgebreid tot aan de Amazone toe, was hoofdzakelijk ingesteld op de teelt van rietsuiker, wat in die gewesten nog steeds het belangrijkste product des bodems gebleven is, naast de katoen van sommige drogere streken en de tabak en cacao van de Zuidwaarts aansluitende staat Bahia. Al deze volkomen tropische streken hebben tijdens de ontdekking, verovering

- en -

en kolonisatie van de Nieuwe Wereld gegolden als de meest begeerlijke delen daarvan. Bekend mag heten hoe Nederland na de voor ons gunstig afgelopen Tweede Engelse Oorlog liever het vette suikergewest Suriname voor zich opeiste, dan het als niet zo heel waardevol beschouwde Nieuw Nederland, thans New York. Reeds zulk een tegenwoordig haast onbegrijpelijk schijnende voet van waardering doet uitkomen hoe grondig dergelijke maatstaven zich sindsdien verschoven hebben. Want niet alleen is Suriname al lang geen begeerlijk suikerland meer, maar ook in Brazilië heeft het economische zwaartepunt zich geheel verplaatst van het hete Noorden naar de aanmerkelijk koelere streken in het Zuiden des lands, die in de koloniale tijd van niet zo heel grote betekenis werden geacht, maar waar tenslotte suiker, koffie en katoen eveneens bleken te willen gedijen, in menig geval zelfs beter en vooral economischer dan in het tropische plantagegebied. Op die voet kon niet langer het oude er eerwaarde Bahia de hoofdstad des lands blijven, doch als zodanig werd overgeschakeld op het tevoren nogal onbeduidende Rio de Janeiro. Ook geldt Recife, in het gewest Pernambuco, hoe vlot die stad zich in de laatste tijden ook zelf ontplooid moge hebben, niet langer als het commerciële hart des lands, zoals toen Joan Maurits, de bouwheer van het Haagse Mauritshuis, daar als landvoogd zetelde; doch de hartslag van het Braziliaanse economische leven gaat tegenwoordig uit van de staat en de stad São Paulo, die reeds ver het Zuiden in gelegen zijn.

Voor een rechtstreekse aanraking tussen de kolos Brazilië en het in vergelijking daarmede beschieden Suriname is eigenlijk niet veel natuurlijke aanleiding te vinden. Evenmin trouwens als in het geval van twee min of meer gelijksoortige landsdelen van Brazilië onderling. Immers, tussen partners, die ongeveer dezelfde producten voortbrengen, valt er meestal niet veel te ruilen. En daar waar voor handelsverkeer geen grondslagen aanwezig zijn, daar pleegt zich ook het personenverkeer slechts zelden vlot te ontwikkelen. Zo bestaat er over zee geen enkele verbinding tussen enerzijds de drie - laat ons zeggen - Europese Guyanas en anderzijds hun aller grote buurland Brazilië, omdat er over en weer tòch niets van betekenis te laden of te lossen zou zijn. Enkel vliegend is er een mogelijkheid tot onderling verkeer ontstaan, doordat een luchtlijn al die punten op de kust eventjes aandoet, zodat men zich van Paramaribo rechtstreeks begeven kan naar Belém do Pará, de grote zee- en rivierhaven van het Amazonegebied, en van daaruit verderop naar Rio de Janeiro en alle andere punten in Brazilië.

Dank zij deze gunstige reisgelegenheid zal men tegenwoordig vooral in de Amazonestreken wel eens hier en daar een Surinamer aantreffen, die er dan gewoonlijk op uit is om door zijn gelijke vertrouwdheid met het klimaat en met de werkwijzen des lands, doch tevens door zijn veelal bredere kennis en grotere activiteit een broodje te verdienen temidden van de in dit tropengebied soms wel wat gemakzuchtige Brazilianen uit overeenkomstige branches. Zo heb ik in Belém do Pará eens een ijverige Surinamer ontmoet, die van geheel Chinese afstamming bleek te zijn; en in Manaos, dus diep in het binnenland, vond ik een aldaar zeer geachte Nederlander die, hoewel van Friese naam, in uiterlijk geheel een Surinaamse Creool was.

- In -

In de laatste tijd wordt ook getracht, een aantal zgn. "Indische Jongens" daarheen te dirigeren, in de hoop, dat deze met hun betere onderlegdheid misschien dienstbaar kunnen worden gemaakt aan de opkomst van moderne tropische cultures, zoals de Nederlanders, die in sommige streken van Indonesië hadden tot stand gebracht. Als voornaamste bezwaar tegen deze op zichzelf zo aantrekkelijke gedachte moet evenwel gelden, dat op deze wijze weliswaar kundige en tropenharde medeburgers voor leidende werkzaamheden zouden worden aangetrokken, doch dat het volle profijt daaruit niettemin zou moeten uitblijven, zolang er gebrek blijft bestaan aan tropische landarbeiders, een soort van werkkrachten, die tegenwoordig nergens meer te krijgen schijnt te zijn.

Overland kan er van enig verkeer tussen Suriname en Brazilië voorlopig geen sprake zijn, aangezien de grens hier ligt in een zo goed als volkomen leegte, waaromtrent noch aan de ene, noch aan de andere zijde duidelijke voorstellingen aanwezig zijn. Aanvankelijk werd verwacht, dat in die moeilijk doordringbare wildernis een ongeveer 1000 meter hoge bergrug, door de Indianen als Toemoek-Hoemak aangeduid, een natuurlijke waterscheiding zou blijken te vormen tussen de rivieren, die naar de Surinaamse kust afdalen en die, welke zich bij de hoofdstroom van de Amazone voegen. Deze kam nu wilde men over en weer als de meest aangewezen grens beschouwen. Aldus werd in 1906 besloten. Reeds in het daaropvolgende jaar is de Nederlander De Goeje (later professor in de Indiaanse talen aan de Leidse Universiteit) daarheen getrokken, en in 1928, dus al weer bijna een kwarteeuw daarna, heeft de Braziliaan Rondon van de andere kant komende diezelfde punten teruggevonden. Maar toen men vervolgens de grenslijn in werkelijkheid zou gaan afbakenen, bleek er toch geen scherp afgetekende bergrug te vinden te zijn, zodat het algemeen veronderstelde Toemoek-Hoemakgebergte sindsdien wel iets van zijn betekenis heeft ingeboet.

Uit Suriname komende gaat de reis naar de Braziliaanse grens eerst zo ver als doenlijk per korjaal, - dat zijn de lange en smalle kano's, die door de Bosnegers met grote handigheid gepagaaid worden - over de benedenloop der rivieren, tot waar het vaarwater zich steeds vaker door stroomversnellingen onderbroken ziet en tenslotte zelfs voor deze lichte vaartuigjes onbruikbaar wordt. Aan de andere kant van de grens daalt men op overeenkomstige wijze per Indiaanse kano over de bovenrivieren omlaag tot waar deze in de met grove grassoorten begroeide vlakte der savannas voldoende diepte krijgen om een motorbootje te dragen. Aldus zakt men af tot ongeveer bij Obidos de Amazone bereikt wordt. Deze rivier heeft zich op die plek tussen een paar aarden heuvels heen een weg moeten zoeken, in één onverdeelde bedding, die hier "slechts" een kilometer breed is, doch niet minder dan negentig meter diep! Naar Brits Guyana worden langs een overeenkomstige route wel eens uit het Amazonegebied troepen slachtvee op de eigen hoef getransiteerd, maar van een soortgelijke handel binnendoor naar Suriname is mij nooit gebleken.

Van geheel andere aard dan deze grotendeels op het oerwoud en op de natuurlijke grasvelden van tropisch Brazilië gerichte samenleving is de economische structuur van het hart

des lands. Reeds konden wij de staat en de stad Sao Paulo als brandpunt daarvan vermelden. Bedoeld gebied is al niet echt tropisch meer, en zelfs kan het er heel koel zijn. Want ten eerste ligt het reeds ver Zuidelijk, grotendeels al buiten de keerkringen, en ten tweede bevinden wij ons hier op een plateau, dat dicht bij de kust tot duizend meter boven de zee omhoog rijst om vervolgens in binnenlandse richting geleidelijk af te dalen naar het stroomgebied van de Rio de la Plata. De stad Sao Paulo ligt omtrent 60 kilometer van haar zeehaven Santos op gemiddeld 800 meter hoogte. Al het regenwater stroomt van hieruit het achterland in, dus geheel het omgekeerde van wat men gewoonlijk met rivieren ziet geschieden. Een bodem van warmrode klei, die men daar te lande terra roxa of "paarse grond" noemt, heeft overal in de staat Sao Paulo een uitgebreide teelt van koffie doen ontstaan, op dusdanige schaal dat alleen Brazilië al 75% van de wereldbehoefte aan dat product pleegt te dekken, waarvan dan wederom driekwart voor rekening van de staat Sao Paulo komt. Het vierde kwart groeit merendeels in de aangrenzende delen van de staten Rio de Janeiro, Minas Cerais en Paraná, terwijl de meer Noordelijk gelegen streken zoals Espiritu Santo, Bahia en Pernambuco slechts een bescheiden aandeel bijdragen. In totaal brengt Brazilië soms per jaar 25 millioen balen à 60 kilo voort, menigmaal te veel om door 's werelds koffiedrinkers te worden opgenomen, en zo is het voorgekomen, dat er aanzienlijke restanten als onverkoopbaar moesten worden vernietigd.

Behalve koffie levert dit grootlandbouwgebied van Sao Paulo ook katoen, rietsuiker, sinaasappalen en bananen. Naast deze agrarische productie heeft zich tevens een belangrijke industrie ontwikkeld, vooral in de stad Sao Paulo zelf, die als gevolg daarvan haar aantal inwoners zich in enkele jaren heeft zien verzesvoudigen. Het is nu een moderne metropolis van 2½ millioen, met gebouwen van wel 35 verdiepingen. Gaarne hoort deze energieke stad zich betitelen als "het Chicago van Zuid-Amerika".

Van geheel andere aard dan dit middelpunt van landbouw, handel en nijverheid is de federale hoofdstad Rio de Janeiro, die met omtrent drie millioen inwoners onbetwist als het meest vlotte en elegante centrum des lands geldt. Van nature is Rio zeer liefelijk gelegen aan een baai, die door hoge en woudrijke bergtoppen omgeven wordt. Een reeks van badstranden zoals Copacabana, vol mondaine levensvreugde, verlevendigt dit vrolijke beeld nog verder. Boulevards met een zelfs voor Europese begrippen verbijsterend druk autoverkeer, hele stadswijken vol wolkenkrabbers van soms de meest gedurfde architectuur, elegante hotels en propvolle winkelstraten - dit alles maakt Rio de Janeiro tot een van de meest boeiende steden in Zuid Amerika.

Alle andere plaatsen van enige betekenis of ambitie doen hun best om dit voorbeeld van de schitterende federale hoofdstad na te volgen. Ook Porto Alegre, de metropolis van het landbouwende en veehoudende Zuiden des lands, breidt zich evenzeer in de hoogte uit als in de breedte, en zelfs voorheen bescheiden provincieplaatsen zoals Curitiba, hoofdstad van het houtrijke Paraná, en Belo Horizonte, hoofdstad van de delfstof- en zuivelrijke staat Minas Gerais, - zij allen zoeken in de jongste tijd hun expansie vooral hemelwaarts, alsof het in dat uit-

- gestrekte -

gestrekte land aan ruimte in het platte vlak ontbrak!

Intussen heeft in menig geval de verbazingwekkende opkomst der steden aanleiding gegeven tot het dunner worden van de plattelandsbevolking. Immers, daar waar snelle vooruitgang bestaat, worden gewoonlijk ook hoge lonen betaald; en daar waar steeds meer mensen bijeen komen te wonen, daar pleegt het ook aan allerlei aantrekkelijkheden des levens niet te ontbreken. Overeenkomstige verschijnselen hebben zich eveneens in Suriname voorgedaan, en ook in Brazilië is het dus allicht niet anders gesteld. Naarmate de Brazilianen van de inheemse soort gaarne naar de stad trekken, ziet het platteland zich aangewezen op de werkkracht en vlijt van de immigrant. Van deze zullen echter de meesten zich richten op het koelere Zuiden, waar Europese kundigheden allicht eerder tot hun recht zullen komen dan in de geheel tropische gebieden. Aldus plegen Sao Paulo en de Zuidwaarts daarvan gelegen staten het merendeel van de landverhuizers tot zich te trekken, terwijl het warme Noorden zich in zijn streven naar verdere ontwikkeling wel eens belemmerd ziet door soortgelijke problemen als die, welke ook Suriname wel eens hinderen, zoals het reeds gesignaleerde gebrek aan landarbeidende plattelandsbevolking.

Zo ziet men dat zowel het grote en machtige Brazilië als het veel kleinere en heel bescheiden Suriname zich niet zelden voor dezelfde moeilijkheden geplaatst vinden.

Wanneer beiden zich voor ogen stellen dat het altijd wel nut heeft om van zijn naaste iets te leren, dan kan het bevorderen van een goede nabuurschap aan alle beiden tot rechtstreeks voordeel strekken.

"DE INTERAMERIKAANSE CONFERENTIE TE CARACAS." Dr H.Riemens.

In de maand Maart van dit jaar (1954) is te Carácas de 10e Interamerikaanse Conferentie gehouden. Deze Interamerikaanse Conferenties dienen als een platform voor de besprekingen van gemeenschappelijke belangen, welke de landen van het Amerikaanse continent hebben. Als regel vinden deze conferenties één maal in de vijf jaren plaats. De 9e conferentie werd gehouden te Bogotà in 1948 en verwierf vooral vermaardheid, doordat ernstige onlusten uitbraken, terwijl de conferentie bijeen was.

Deze vorm van samenwerking op het Amerikaanse continent gaat vrij ver terug. Men kan zelfs in de Latijns-Amerikaanse Conferentie van Panamá, welke Simon Bolivar bijeenriep in het jaar 1826, de eerste voorloopster zien van dit internationale overleg. Weliswaar moet men dan de denkbeelden van de bevrijder van Venezuela, Columbia en Perú meer laten tellen dan hetgeen ervan op dit gebied terechtkwam. De Conferentie van Panamá, hoe groots zij ook is bedoeld, bleef in feite toch beperkt tot enkele landen van Centraal- en Zuid-Amerika. Wel moge het een merkwaardigheid heten, dat zowel Engeland als Nederland door een waarnemer vertegenwoordigd waren, - een vorm, welke later, toen Panamerikaanse conferenties tot een geregeld instituut waren gegroeid, niet langer is gevolgd.

Wanneer men teruggaat tot Bolivar om de oorsprong vast te stellen van het interamerikaanse overleg, dan kan men niet nalaten stil te staan bij een specifiek Amerikaanse leer, die de naam draagt van een Secretaris van Staat van de Noordamerikaanse Unie, Monroe geheten. Deze Monroeleer verzet zich tegen interventie van Europese landen in de juist vrij geworden Latijns-Amerikaanse republieken. Het is alweer een typische bijzonderheid, dat Monroe zijn verklaring aflegde op aandrang van een toenmalige Britse Minister van Buitenlandse Zaken, Canning genaamd.

Wat Canning eigenlijk op het oog had, was een gezamenlijke Brits-Amerikaanse verklaring, die zich met name wilde richten tegen Frankrijk. Men was toen in de dagen van de Heilige Alliantie, en de vrees was niet ongewettigd, dat de Franse Bourbon-Koning de helpende hand zou bieden aan de Spaanse vorst van diezelfde dynastie, aan wie een wereldrijk in Latijns-Amerika zo juist was ontvallen. In Washington achtte men de gedachte van Canning om een waarschuwing te doen horen in de vorm van een plechtige verklaring wel juist, doch men gaf er de voorkeur aan, die neer te leggen in een eenzijdige Noordamerikaanse verklaring.

Het is overigens interessant, dat de Monroedoctrine meer doet dan zich alleen verzetten tegen Europese interventie in de Amerikaanse republieken: omgekeerd verklaren de Verenigde Staten ook niet te willen interveniëren in die gebieden op het Amerikaanse continent, welke toentertijd - het was in het jaar 1823 - nog tot de territoren van een Europese mogendheid behoorden. De Monroe-doctrine in haar oorspronkelijke vorm waarschuwde dus enerzijds tegen niet-Amerikaanse interventie in de Amerika's, doch stelde anderzijds die Europese landen gerust, welke nog beschikten over koloniën op het Westelijk Halfrond.

- Ontelbare -

Ontelbare malen later is door pers- en staatslieden een beroep gedaan op deze verklaring, doch geleidelijk aan is men geheel uit het oog gaan verliezen, dat het protest tegen Europese interventie niet anders dan een gedeelte der verklaring omvat. Monroe en Bolivar, wier gedachten elkaar dus enigermate aanvulden, hebben geen van tweeën kunnen vermoeden, hoe intens later het interamerikaanse overleg zou worden. Het heeft geduurd tot 1889, alvorens voor het eerst een zg. Pan-Amerikaanse conferentie bijeenkwam; in de 19e eeuw was de Noordamerikaanse buitenlandse politiek er afkerig van zich al te zeer te liëren met die van de landen ten Zuiden van de Rio Grande. Met het buurland Mexico hadden trouwens een aantal bloedige botsingen plaats gehad, welke leidden tot een belangrijke afronding naar het Zuiden van het grondgebied van de Unie. In een zodanige sfeer kon men niet verwachten, dat een vreedzaam overleg tussen Noord- en Zuid-Amerika zou opbloeien.

Kort vóór het uitbreken van de Spaanse-Amerikaanse oorlog was in Washington echter het inzicht gerijpt, dat nauwere betrekkingen met Latijns-Amerika noodzakelijk waren.

Als een gevolg van deze oorlog verdween Spanje geheel uit het Westelijk Halfrond; Cuba werd een onafhankelijke republiek, terwijl Puerto Rico ingelijfd werd als Noordamerikaans grondgebied.

De regionale samenwerking, belichaamd in de interamerikaanse conferenties, gaat dus verder terug dan bijvoorbeeld de Europese integratie. Om een denkbeeld te krijgen van het wezen van deze conferenties, en met name de 10e, welke in het voorjaar van 1954 is gehouden, is het echter noodzakelijk te beseffen, dat van enigerlei integratie tussen deze 21 Amerikaanse republieken eigenlijk nog niet gesproken kan worden. Er is een ontwikkeling van gedachten op politiek, sociaal en economisch gebied, doch de belangen van al deze landen lopen vaak sterk uiteen en het grote onderlinge verschil in macht, dat de Verenigde Staten scheidt van de meer Zuidelijk gelegen landen, verzet zich mede tegen doorwerken van een werkelijke integratie. Waar toch een machtig partner tegenover verschillende minder machtige of zelfs geheel onmachtige partners staat, is het de begrijpelijke vrees van de laatsten, dat een zodanige integratie neer zou komen op een sterk eenzijdig economische en ook politieke penetratie.

Mag men aan de ene kant nog niet spreken van een integratie op het Westelijk Halfrond, aan de andere kant moet worden toegegeven, dat reeds zeer belangrijk werk is verricht in het kader van de interamerikaanse samenwerking, een werk, waaraan op de conferentie te Carácas een nieuwe en sterke impuls is gegeven. Een groot voordeel is reeds, dat op dit forum allerlei moeilijke, politieke problemen met openhartigheid kunnen worden besproken. Zo was het in Carácas, dat de Verenigde Staten voorstelden om, waar nodig, gezamenlijk interamerikaanse actie te nemen tegen communistische penetratie op het Westelijk Halfrond. Op dezelfde conferentie werd een tweetal anti-koloniale resoluties ingediend. Hiertoe hadden respectievelijk Argentinië en Brazilië het initiatief genomen. Het Argentijnse voorstel, dat een sterke veroordeling uitspreekt van het kolonialisme als zodanig, werd aangenomen, echter voorzien van een

- veelbetekenend -

veelbetekenend amendement, dat door Uruguay was ingediend. Dit amendement stelde vast, dat aan het kolonialisme een einde moest komen, daar waar de bevolking zelf zulks wenste. Het Braziliaanse voorstel, dat die gebieden, welke niet of nog niet onafhankelijk konden worden, wilde stellen onder toezicht van de trustschapsraad van de Verenigde Naties, verenigde onvoldoende stemmen op zich en werd derhalve verworpen.

Niet alleen op politiek gebied is het contact tussen de Amerikaanse landen van belang; met name op sociaal terrein is reeds veel bereikt. Het Pan-American Sanitary Bureau is belast met de coördinatie van het werk, dat ten behoeve van de volksgezondheid in de Amerikaanse republieken wordt gedaan. In samenwerking met dit bureau, en veelal met geldelijke steun van instellingen zoals het Rockefeller-Instituut, is veel gedaan op het gebied van de bestrijding van malaria, gele koorts, en andere, vroeger zeer verbreide ziekten. Het nut van internationale samenwerking ten behoeve van de volksgezondheid is ook voor iedere leek terstond duidelijk, wanneer men slechts denkt aan de noodzaak om vroeger snel om zich heen grijpende epidemieën tijdig te stuiten.

Het zou te ver gaan om alles, wat op medisch gebied is bereikt in Latijns-Amerika, in verband te brengen met de arbeid van het Pan-American Sanitary Bureau. Wel mag worden gezegd, dat de grote vooruitgang op het gebied van de volksgezondheid in ettelijke Zuidamerikaanse landen krachtig is gestimuleerd door dit bureau. Het gehele ontwikkelingsbeeld van een land als Venezuela is veranderd, toen men daar de gele koorts en de malaria uit alle bewoonde centra had weten te verdrijven. Dit werk, ondernomen door de grote hygiënist Dr Gabaldón, is verricht door de Venezolaanse regering, doch maakte deel uit van een gecoördineerde actie tegen deze gevreesde ziekten, welke zich ook tot andere landen uitstrekte, en onder leiding stond van het Pan-American Sanitary Bureau.

Het zou veel te ver voeren om alle instituten, alle vormen van samenwerking, welke in interamerikaans verband zijn opgericht, te bespreken of ook maar op te sommen. Op het gebied van opvoeding, landbouw en landbouwvoorlichting, luchtvaart, en op menig ander terrein wordt zulk werk verricht.

Op de tiende Panamerikaanse Conferentie hebben ook economische vraagstukken sterk de aandacht getrokken. Hoezeer de Zuidamerikaanse landen zich in de laatste decennia hebben ontwikkeld, toch blijven zij in hoge mate afhankelijk van één of twee producten, hetzij mineralen, hetzij landbouwgewassen. Men denke slechts aan het nitraat en het koper van Chili, de petroleum van Venezuela, aan de koffie van Brazilië en de suiker van Cuba. Nu vinden deze producenten van grondstoffen de Verenigde Staten tegenover zich als hun grootste afnemer, en tevens als de grootste leverancier van fabrikaten. Het is begrijpelijk, dat in een dergelijke situatie allerlei spanningen kunnen ontstaan.

De behandeling van deze vraagstukken, alsook dat van de kapitaalinvestering in de minder ontwikkelde landen, is in Carácas wel aan de orde gesteld, doch zonder dat definitieve conclusies bereikt zijn. Het ganse onderwerp is integendeel verwezen naar een conferentie van ministers van Financien en

- Economische -

Economische Zaken van de Amerikaanse staten, welke nog dit jaar in Rio de Janeiro moet worden gehouden. Het zal U niet ontgaan zijn, dat ook het vraagstuk van de kapitaalbelegging in minder ontwikkelde landen er één is, waarbij de Verenigde Staten zich in een positie bevinden, geheel verschillend van die der overige republieken. De Verenigde Staten toch zullen het kapitaal moeten verstrekken, de minder ontwikkelde republieken zullen dan echter zekere minimum waarborgen moeten bieden, waarborgen, waaraan in het verleden niet steeds en niet overal de hand is gehouden.

Al is het dus duidelijk, dat in het interamerikaanse overleg allerlei belangen-tegenstellingen naar voren komen, nochtans mag men de waarde van dit overleg niet onderschatten. Integendeel bieden de interamerikaanse conferenties een welkome aanleiding om de onderling soms zo zeer verschillende standpunten te confronteren en om hierdoor het onderlinge begrip - zij het met behoud van eigen standpunt - enigermate ingang te doen vinden. Wat dit betreft, onderscheidt het interamerikaanse overleg zich niet van enig ander internationaal overleg.

Er is ook wel zo iets als een interamerikaanse geest aan het ontstaan. Dit verschijnsel is natuurlijk minder gemakkelijk definieerbaar dan de meer concrete producten van de interamerikaanse samenwerking, doch het bestaat er niet minder om. De Europeaan bijvoorbeeld, die zou menen, dat hij gemakkelijk voordeel kon trekken uit de inderdaad bestaande naijver van Latijns-Amerika jegens de Verenigde Staten, zou meestal bedrogen uitkomen. Ook de Latijns-Amerikaan gevoelt zich in de eerste plaats Amerikaan, en daardoor tot op zekere hoogte solidair met de Verenigde Staten tegenover de Europeaan.

Het zal de luisteraars van het Programma "Rijksdelen Overzee" met name interesseren om te vernemen, op welke wijze de samenwerking tussen Suriname, de Nederlandse Antillen en de Unie van Amerikaanse staten verzekerd is. Het antwoord hierop is wel enigermate teleurstellend. De Panamerikaanse Unie (een term, welke nog gebezigd wordt naast de meer omslachtige van Organisatie van Amerikaanse Staten), stelt zich op het standpunt, dat slechts onafhankelijke landen, toevalligerwijze allen republieken, als lid kunnen toetreden. Men treft er dan ook noch de Nederlandse, noch de Britse gebieden. Ook het grote en machtige dominion Canada ontbreekt op het appèl.

Nu had de Panamerikaanse Unie toch een zeker contact kunnen leggen door de betrokken gebieden, die met Europa verbonden zijn, uit te nodigen om waarnemers naar de interamerikaanse conferenties te zenden. Dit is echter niet gebeurd. Het is te hopen, dat de Panamerikaanse Unie in het besef, dat de Nederlandse gebiedsdelen in Amerika zich snel ontwikkeld hebben in de richting van autonomie, deze voortaan wèl zullen uitnodigen. Evenzeer zou het voor de hand liggen, wanneer de Unie Puerto Rico verzocht om door waarnemers vertegenwoordigd te zijn.

Gelukkig echter worden Suriname en de Nederlandse Antillen wèl ingeschakeld bij een gedeelte van het belangrijke technische werk, zoals dat op medisch gebied, waarbij ik zoëven stil stond.

- Ik -

Ik moge besluiten met de wens, dat het belangrijke inter-amerikaanse overleg ook in de toekomst vruchtbaar moge zijn, en dat het zal streven naar een constructieve samenwerking met de Nederlandse rijksdelen overzee, een samenwerking, waarvan in de eerste plaats deze rijksdelen, doch in de tweede plaats ook de Panamerikaanse Unie zelve de vruchten zal plukken.